

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Навчально-науковий інститут публічної служби та управління
Кафедра публічної служби та права

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проведення практичних занять з дисципліни

«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
денної та заочної форми навчання

Затверджено
на засіданні кафедри
публічної служби та права
Протокол № 1 від «01» вересня 2025 р.

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Основи наукових досліджень» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньої професійної програми «Державне управління та місцеве самоврядування» / Укл. І.В. Матвєєнко. – Одеса: Одеська політехніка, 2025. – 32 с.

Укладачі: Ірина Матвєєнко, д.держ.упр., доцент

Методичні вказівки до проведення практичних занять з дисципліни «Основи наукових досліджень» призначені для здобувачів денної та заочної форми навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1. Організація наукової діяльності в Україні	7
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2. Поняття методології наукових досліджень та її види	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3. Теоретичний та емпіричний рівні наукового дослідження	13
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4. Особливості застосування методів системного аналізу у наукових дослідженнях.	16
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5. Наукова інформація: пошук і обробка.	18
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6. Культура оформлення наукового тексту	21
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7. Плагіат: виявлення та запобігання. Авторське право	23
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1 (заочна форма). Плагіат: виявлення та запобігання. Авторське право.....	28

ВСТУП

Практичне (грец. *prakticos* –діяльний) заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організує детальний розгляд здобувачами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування через індивідуальне виконання відповідно до сформульованих завдань.

Основними функціями практичних занять (дидактична мета) є: розширення, поглиблення й деталізація знань, отриманих на лекціях та в процесі самостійної роботи і спрямованих на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, закріплення знань, умінь і навичок, розвиток критичного мислення та усного мовлення здобувачів.

Практичне значення та використання отриманих знань: вибіркова дисципліни «Основи наукових досліджень» орієнтована на формування навичок щодо виявлення наукової проблеми, написання есе, тез, наукових повідомлень, наукових статей та кваліфікаційних робіт, застосовуючи методи наукових досліджень та новітні інформаційно-комунікаційні технології; сприяє формуванню практичних навичок щодо організації та здійснення наукового пошуку, творчого мислення, генерування нових ідей у навчальному процесі навчально-дослідницької та подальшій науково-дослідницької діяльності; орієнтована на формування практичних навичок щодо написання та публічного представлення результатів наукових досліджень; допоможе оволодіти методами та методиками його проведення, сформує потребу в отриманні нових знань та розвине інтерес до науки.

Забезпечення досягнення визначених результатів навчання структурними елементами навчальної дисципліни:

- денна форма здобуття освіти:

Структурні елементи навчальної дисципліни	PH1	PH2	PH3
Практичне заняття № 1	+		
Практичне заняття № 2	+	+	
Практичне заняття № 3	+	+	
Практичне заняття № 4	+	+	
Практичне заняття № 5	+	+	
Практичне заняття № 6		+	+
Практичне заняття № 7		+	+

- заочна форма здобуття освіти:

Структурні елементи навчальної дисципліни	PH1	PH2	PH3
Практичне заняття № 1	+	+	
Практичне заняття № 2		+	+

Досягненню мети сприятимуть наступні *методи*:

за особливостями навчально-пізнавальної діяльності: при проведенні лекційних занять використовуються пояснювально-ілюстративний, проблемно-пояснювальний, евристичний методи, що сприяють глибшому розумінню теоретичних засад наукового дослідження, формуванню вмінь аналізувати та узагальнювати інформацію. При проведенні практичних занять застосовується інструктивно-практичний, аналітико-пошуковий, дослідницький, ситуаційно-рольовий методи, що забезпечують формування навичок застосування теоретичних знань під час виконання наукових завдань, моделювання дослідницьких ситуацій, розв'язання кейсів;

для формування пізнавальних інтересів здобувачів вищої освіти: використовуються методи створення ситуації новизни, порівняння наукових підходів, опори на власний досвід, мотиваційного стимулювання, індивідуалізації навчання. Під час лекцій і практичних занять застосовуються дискусійні методи, «мозковий штурм», аналіз наукових кейсів, обговорення статей і досліджень, що формують інтерес до наукових пошуків, вміння аргументовано висловлювати думку та працювати у команді;

при виконанні завдань під час самостійної роботи та на практичних заняттях: використовуються інтерактивні методи, зокрема: «Case-study» (аналіз конкретних ситуацій) – для вироблення навичок наукового аналізу й формулювання власних рішень; «Research map» («Дослідницька карта») – для візуалізації етапів наукового пошуку, структурування ідей і планування дослідження; взаємооцінювання – для формування критичного мислення, навичок рецензування і наукової комунікації; «Storyboarding» (розкадровка) – для структурованого представлення результатів дослідження у візуальній формі.

У процесі опанування навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» здобувачі вищої освіти набувають низку гнучких навичок (soft skills), необхідних для ефективної наукової, аналітичної та управлінської діяльності у сфері публічного управління та адміністрування. Вивчення дисципліни сприяє розвитку критичного та аналітичного мислення, що забезпечує здатність до об'єктивного аналізу наукових проблем, оцінювання достовірності інформації, обґрунтування висновків і пропозицій. Формуються комунікативні навички, які проявляються у здатності чітко й логічно викладати результати дослідження усно та письмово, брати участь у наукових дискусіях, працювати в команді над спільними науковими проектами. Розвивається інформаційна грамотність і цифрова компетентність, що передбачають уміння здійснювати пошук, аналіз і систематизацію наукової інформації з використанням сучасних електронних баз даних, наукометричних платформ та

цифрових інструментів для обробки і представлення даних. Важливою складовою є формування етичної та академічної культури, зокрема розуміння принципів академічної доброчесності, дотримання норм цитування, запобігання плагіату, відповідального ставлення до інтелектуальної власності.

На практичних заняттях здобувачі вищої освіти мають змогу: проявити свою творчість і креативність; поглибити інтерес до наукових досліджень; розвивати культуру мови, уміння та навички публічного виступу; брати активну участь у дискусії.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Практичне заняття 1. «Організація наукової діяльності в Україні».

Мета: сформулювати у здобувачів системне уявлення про особливості організації наукової діяльності в Україні та ознайомити з основними видами наукових досліджень.

Максимальна кількість балів – 4 бали

Питання для обговорення.

1.1. Організаційно-правові засади наукової діяльності в Україні.

1.2. Система державних наукових установ.

1.3. Координація наукової діяльності та співробітництво.

1.4. Особливості організації наукової діяльності в країнах ЄС та України.

За результати практичного у здобувачів формуються наступні практичні результати:

РН1. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у галузі публічного управління та адміністрування та оцінювати результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій.

Завдання для практичного заняття 1.

1. Проаналізувати нормативно-правові акти, що регулюють організацію і проведення наукової і науково-технічної діяльності в Україні.

2. Особливості організації наукової діяльності в країнах ЄС та України

2.1. Надати характеристики Європейського наукового (дослідницький) простору (European Research Area – ERA)

2.2 Представити загальну характеристику системи організації наукової діяльності в *НАЗВА КРАЇНИ* (країна на вибір здобувача вищої освіти).

Ознака	Характеристика
Формування науково-технічної політики в країні	
Вплив держави на формування науково-технічної політики	
Формування та реалізація стратегії науково-технічного розвитку	
Пріоритети розвитку науки	
Модель фінансування наукової діяльності	
Нормативно-правова база в галузі розвитку та стимулювання наукової діяльності	
Інституціональна структура в системі організації наукової діяльності	
Система генерації та поширення наукових знань	

Система взаємодії з міжнародним науковим середовищем	
Система підтримки розвитку наукового потенціалу (підготовка кадрів)	
Розвиненість інноваційного середовища	
Участь та вплив бізнесу на наукову діяльність	
Науково-інноваційний цикл	

2.3. Визначити основні характеристики системи організації наукової діяльності в Україні та окреслити її тенденції розвитку?

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. – Тернопіль : Осадця Ю.В., 2022. – 208 с.
2. Григорук П.М. Методологія і організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / П. М. Григорук, Н. А. Хрущ. - Київ : Кондор, 2017. - 206 с.
3. Євтушенко, М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / М. Ю. Євтушенко, М. І. Хижняк. - Київ : Центр учбової літератури, 2019. - 350 с.
4. Зацерковний В. І. та інші Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
5. Корягін М.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. - Київ : Алерта, 2019. - 622 с.
6. Методологія наукових досліджень з державного управління [Текст] : хрестоматія / упоряд. : С. В. Загороднюк, О. Л. Євмешкіна, В. В. Лещенко ; за заг. ред. К. О. Ващенко. - К. : НАДУ, 2014. - 180 с.
7. Про авторське і суміжні права від 01.02.2022 № 2811-IX.
8. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII.
9. Про наукові парки : Закон України від 25.06.2009 № 1563-VI.
10. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII.
11. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995 № 51/95-ВР.
12. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII.
13. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 № 2623-III.

Практичне заняття 2. «Поняття методології наукових досліджень та її види».

Мета: сформувані у здобувачів системне уявлення щодо методологічних принципів і прийомів, операцій і форм побудови наукового знання.

Максимальна кількість балів – 4 бали

Питання для обговорення:

2.1. Методологія наукових дослідження та її завдання

2.2. Підходи до обґрунтування та визначення методу та методології.

2.3. Філософська та загальнонаукова методологія.

2.4. Загальнонаукові принципи дослідження.

За результати практичного у здобувачів формуються наступні практичні результати:

РН1. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у галузі публічного управління та адміністрування та оцінювати результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій.

РН2. Здатність організовувати, провчити та представляти результати наукових досліджень на високому методологічному рівні.

Практичні завдання.

1. Обґрунтувати, яке з представлених термінів найбільше розкриває значення терміну «наука»? Сформулюйте власне визначення даного терміну.

Наука –це	Сфера людської діяльності, спрямована на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення
	Одна з форм суспільної свідомості
	Система понять та принципів, фактів і моделей, законів і теорій
	Специфічна форма суспільного мислення, основу якої складає система знань
	Найвищий рівень розумового розвитку людини, найвище досягнення людської культури

Обґрунтуйте Вашу відповідь: _____

Чи погоджуєтесь Ви з наступними тезами:

Наука характеризується своєю багатогранністю, тому визначення і тлумачення поняття «наука» розглядається з різних аспектів:

1) наука є соціально значущою сферою людської діяльності, функцією якої є вироблення й використання теоретично систематизованих об'єктивних знань про дійсність;

2) наука виступає системою знань, тому що вона являє собою струнку систему понять і категорій, пов'язаних між собою за допомогою суджень (міркувань) та умовиводів;

3) наука також виступає і як форма суспільної свідомості – як система знань вона охоплює не тільки фактичні дані про предмети навколишнього світу,

людської думки та дії, не лише закони та принципи вивчення об'єктів, а й певні форми та способи усвідомлення їх;

4) нарешті, наука виступає складовою частиною духовної культури людства, оскільки вона бере участь у формуванні та вихованні особистості.

2. За допомогою прикладів продемонструвати відмінність між поняттями «умовивід», «судження», «поняття»?

Умовивід – форма мислення, за допомогою якої з раніше встановленого знання (звичайно з одного або кількох суджень) виводиться нове знання (як правило, також у вигляді судження).

Судження – форма мислення, що відображає речі, явища, процеси дійсності, їхні властивості, зв'язки і відносини. У формі судження відбиваються будь-які властивості та ознаки предмета, а не тільки істотні і загальні (як у понятті). Поняття і судження становлять собою «цеглинки» для побудови умовиводів (висновків), які становлять собою моменти руху мислення від одних суджень і понять до інших, виражають процес отримання нових результатів у пізнанні.

Поняття – форма мислення, що відображає загальні закономірні зв'язки, істотні властивості, ознаки явищ, які закріплюються в їх визначеннях (дефініціях). Найбільш загальні поняття – це філософські категорії. Поняття виражаються в мовній формі – окремих слів або словосполучень, що позначають класи об'єктів.

3. Надати визначення нижче наведеним термінам:

Наукова проблема	
Парадокс	
Науковий напрям	
Питання	
Наукова гіпотеза	
Доказ	
Аргумент	

4. Обґрунтувати, яке з представлених термінів найбільше розкриває значення терміну «методологія»?

Методологія – це	сукупність прийомів дослідження, що застосовуються в науці; вчення про методи пізнання та перетворення дійсності. Основу методології складає мислення та світогляд, як операційне середовище самодисципліни та роботи з інформацією, моделями, алгоритмами.
	вчення про метод діяльності як такий, включає принципи, методи діяльності і знання, що відображає їх. Складається з методології пізнання, методології практичної цільності та методології оцінки
	вчення про систему методів наукового пізнання, вчення про застосування принципів, категорій, законів діалектики і науки до процесу пізнання і практики на користь здобуття нових знань.

	це система методологічних і методичних принципів і прийомів, операцій і форм побудови наукового знання.
--	---

Тестові завдання

1. До функцій науки належать:

- а) пізнавальна;
- б) культурно-виховна;
- в) практична;
- г) всі відповіді правильні

2. Інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання і використання нових знань через соціальні інститути, – це:

- а) наукова діяльність;
- б) пошукова діяльність;
- в) соціальна діяльність;
- г) всі відповіді правильні.

3. Комплекс наукових дисциплін, що узагальнюють і досліджують закономірності функціонування науки, – це:

- а) наукометрія;
- б) наукознавство;
- в) суспільствознавство;
- г) науковедення.

4. Наукові факти характеризуються такими властивостями:

- а) новизною;
- б) точністю;
- в) об'єктивністю;
- г) всі відповіді правильні.

5. Вихідне положення, твердження, яке при побудові наукової теорії приймається без доказу, – це:

- а) гіпотеза;
- б) правило;
- в) постулат;
- г) закон.

6. Наукове припущення, висунуте для пояснення будь-яких явищ (процесів) або причин, що зумовлюють цей наслідок, – це:

- а) гіпотеза;
- б) правило;
- в) постулат;
- г) закон.

7. Система поглядів, теоретичних положень, основних думок щодо об'єкта дослідження, які об'єднані певною головною ідеєю, – це:

- а) наукова концепція;
- б) судження;
- в) умовивід;
- г) закон.

8. Управління науково-дослідною роботою закладу вищої освіти включає такі важелі, як:

- а) планування, облік і контроль;
- б) облік і контроль, аналіз;
- в) планування, облік і контроль, аналіз, прийняття рішень;
- г) планування, контроль, аналіз.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб.— Тернопіль : Осадця Ю.В., 2022. – 208 с.
2. Григорук П.М. Методологія і організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / П. М. Григорук, Н. А. Хрущ. - Київ : Кондор, 2017. - 206 с.
3. Євтушенко, М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / М. Ю. Євтушенко, М. І. Хижняк. - Київ : Центр учбової літератури, 2019. - 350 с.
4. Зацерковний В. І. та інші Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
5. Колесніков О.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Колесніков. - 2-е вид. випр. та доп. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 144 с.
6. Корягін М.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. - Київ : Алерта, 2019. - 622 с.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. - Київ : Кондор, 2019. - 206 с.
8. Ладанюк А.П. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / А. П. Ладанюк, Л. О. Власенко, В. Д. Кишенько. - Київ : Вид-во Ліра-К, 2018. - 352 с.
9. Методологія наукових досліджень з державного управління [Текст] : хрестоматія / упоряд. : С. В. Загороднюк, О. Л. Євмешкіна, В. В. Лещенко ; за заг. ред. К. О. Ващенка. - К. : НАДУ, 2014. - 180 с.
10. Пихтіна Н.П. Основи наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. П. Пихтіна. - Київ : [КНТ], 2019. - 200 с.
11. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : навч. посібник / С. Е. Сардак. – Д. : ДГУ, 2018. 103 с.

12. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. М. Дорошенко, О. С. Тітлов, Т. А. Сагала, 9. О. Біленко ; Одес. нац. акад. харч. технологій. - Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2019. - 156 с.

Практичне заняття 3. «Теоретичний та емпіричний рівні наукового дослідження».

Мета: сформувати у здобувачів вищої освіти системне уявлення про теоретичний та емпіричний рівень наукового пізнання та і вміти застосувати методи наукового дослідження цих рівнів під час організації пізнавальної та наукової діяльності.

Максимальна кількість балів – 4 бали

За результати практичного у здобувачів формуються наступні практичні результати:

РН1. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у галузі публічного управління та адміністрування та оцінювати результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій.

РН2. Здатність організовувати, провчити та представляти результати наукових досліджень на високому методологічному рівні.

Завдання для практичного заняття 3.

1. Визначте сутність методів теоретичного рівня пізнання

Метод	Сутність методу
Індукція	Умовивід від окремого до загального
Дедукція	
Аналіз	
Синтез	
Аргументація	
Формалізація	
Моделювання	
Системний підхід	
Інтерпретація	
Аналогія	

2. Визначте правильну відповідь:

2.1. Результати емпіричного чи теоретичного пізнання (обрати із запропонованих варіантів правильну відповідь) фіксуються органами чуттів або приладами, які їх замінюють, і дають якісні та кількісні характеристики досліджуваних об'єктів та явищ; формують уявлення, які викладаються у вигляді понять, знакових систем тощо; встановлюють зв'язки у досліджуваних характеристиках.

На їх підставі формують _____ узагальнення та закономірності.

2.2. Який рівень пізнання забезпечує перехід від конкретного або конкретно-чуттєвого дослідження до абстрактного, що дозволяє виявити й сформулювати суттєве, головне. Відповідь: _____ рівень.

2.3. Результат досліджень на теоретичному рівні виступає у формі (надати мінімум 5 відповідей):

- _____;
- _____;
- _____;
- _____;
- _____;

3. Що відносить до функцій наукової методології, а що до ознак наявності методологічної основи дослідження зробіть розподіл із запропонованих блоків відповідей):

Функції наукової методології:

Ознаки наявності методологічної основи наукового дослідження:

БЛОК А.

- одержання нового наукового знання або системи знань;
- уточнення, збагачення, систематизація термінів і понять у науці;
- структурування наукового знання у вигляді нових понять, категорій, законів;
- організація використання нових знань в суспільно-практичній діяльності;
- стимулювання процесу пізнання для одержання нової інформації.

БЛОК Б.

- визначення доцільності (актуальності) проведення наукового дослідження;
- визначення мети проведення наукового дослідження;
- визначення об'єкту та предмету наукового дослідження;
- визначення методів для досягнення мети та одержання наукових знань;
- визначення методики теоретичних та емпіричних досліджень;
- визначення перспектив використання або впровадження результатів;
- розробка стратегії та організація етапів проведення наукового дослідження.

4. Розкрийте сутність системного підходу (до 5 речень).

5. За ступенем загальності і сфери дії методи наукового пізнання можуть бути поділені на 3 основні групи (впишіть відповіді):

1. _____
2. _____
3. _____

6. Загальнонаукові методи включають три групи: методи емпіричного дослідження, методи теоретичного дослідження, загальнологічні методи й підходи дослідження. Класифікуйте представлені методи: спостереження, аналогія, опис, сходження від абстрактного до конкретного, індукція, порівняння, аналіз, синтез, вимірювання, експеримент, дедукція, формалізація, аксіоматичний метод, моделювання, узагальнення у наступній відповідності:

До методів емпіричного дослідження віднесено:

До методів теоретичного дослідження віднесено:

Загальнологічні методи дослідження:

7. Визначте, що саме визначають представлені нижче визначення:

Сукупність прийомів, які включають техніку та послідовність дослідження, а також різноманітні операції з фактичним матеріалом та даними, які реалізуються в ході дослідження і спрямовані на розв'язання поставлених завдань – це _____.

Спосіб пізнання, дослідження явищ природи, суспільних процесів – це _____.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. – Тернопіль : Осадца Ю.В., 2022. – 208 с.
2. Григорук П.М. Методологія і організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / П. М. Григорук, Н. А. Хрущ. - Київ : Кондор, 2017. - 206 с.
3. Євтушенко, М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / М. Ю. Євтушенко, М. І. Хижняк. - Київ : Центр учбової літератури, 2019. - 350 с.
4. Зацерковний В. І. та інші Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
5. Колесніков О.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Колесніков. - 2-е вид. випр. та доп. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 144 с.
6. Корягін М.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. - Київ : Алерта, 2019. - 622 с.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. - Київ : Кондор, 2019. - 206 с.
8. Ладанюк А.П. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / А. П. Ладанюк, Л. О. Власенко, В. Д. Кишенько. - Київ : Вид-во Ліра-К, 2018. - 352 с.

9. Методологія наукових досліджень з державного управління [Текст] : хрестоматія / упоряд. : С. В. Загороднюк, О. Л. Євмешкіна, В. В. Лещенко ; за заг. ред. К. О. Ващенко. - К. : НАДУ, 2014. - 180 с.

10. Пихтіна Н.П. Основи наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. П. Пихтіна. - Київ : [КНТ], 2019. - 200 с.

11. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : навч. посібник / С. Е. Сардак. – Д. : ДГУ, 2018. 103 с.

12. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. М. Дорошенко, О. С. Тітлов, Т. А. Сагала, 9. О. Біленко ; Одес. нац. акад. харч. технологій. - Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2019. - 156 с.

Практичне заняття 4. «Особливості застосування методів системного аналізу у наукових дослідженнях».

Мета: сформувати у здобувачів вищої освіти вміння застосовувати методи системного аналізу у наукових дослідженнях, вміти надавати кількісну оцінку об'єктам дослідження, аналізувати об'єкт дослідження на основі системного підходу.

Максимальна кількість балів – 4 бали

За результати практичного у здобувачів формуються наступні практичні результати:

РН1. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у галузі публічного управління та адміністрування та оцінювати результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій.

РН2.Здатність організовувати, провити та представляти результати наукових досліджень на високому методологічному рівні.

Питання для обговорення:

4.1. Сутність системного підходу.

4.2. Головні аспекти системного підходу та класифікація системних зв'язків.

4.3. Системний підхід як одна з основ сучасної теорії та практики публічного управління.

4.4. Моделювання систем та його застосування у публічному управлінні та адмініструванні.

Завдання для практичного заняття:

1 завдання.

Яке із представлених визначень розкриває сутність системного підходу:

А) Системний підхід – це напрям методології наукового пізнання і соціальної практики, в основі якого лежить розгляд об'єктів як цілісної безлічі елементів в сукупності стосунків і зв'язків між ними, тобто розгляд об'єктів як систем.

Б) Системний підхід – цей методологічний напрям в науці, основне завдання якого полягає в розробці методів дослідження і конструювання складно організованих об’єктів - систем різних типів і класів.

2. завдання.

Дайте визначення поняття «система».

Принципи системного підходу.

Формулювання вимог до системи та до методології розв’язування проблем досягається шляхом визначення основних положень, або принципів системного підходу, які є досить загальними твердженнями, що узагальнюють досвід роботи людини зі складними системами. Такими принципами є наступні (розкрити зміст кожного із наведених принципів):

Принцип остаточної (глобальної) мети: _____

Принцип єдності: _____

Принцип зв'язності: _____

Принцип модульності: _____

Принцип ієрархії: _____

Принцип функціональності: _____

Принцип розвитку: _____

Принцип децентралізації: _____

Принцип невизначеності: _____

3 завдання.

Загальні підходи до класифікації систем В основу будь-якої класифікації мають бути покладені характерні ознаки об’єктів класифікації. Наявність чи відсутність відповідної ознаки в об’єкті дозволяє віднести його до певного класу. Класифікація – це перший крок при дослідженні системи.

Найчастіше системи класифікуються за такими ознаками: вкажіть 5 ознак

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб.– Тернопіль : Осадця Ю.В., 2022. – 208 с.

2. Григорук П.М. Методологія і організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / П. М. Григорук, Н. А. Хрущ. - Київ : Кондор, 2017. - 206 с.
3. Євтушенко, М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / М. Ю. Євтушенко, М. І. Хижняк. - Київ : Центр учбової літератури, 2019. - 350 с.
4. Зацерковний В. І. та інші Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
5. Колесніков О.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Колесніков. - 2-е вид. випр. та доп. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 144 с.
6. Корягін М.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. - Київ : Алерта, 2019. - 622 с.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. - Київ : Кондор, 2019. - 206 с.
8. Ладанюк А.П. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / А. П. Ладанюк, Л. О. Власенко, В. Д. Кишенько. - Київ : Вид-во Ліра-К, 2018. - 352 с.
9. Методологія наукових досліджень з державного управління [Текст] : хрестоматія / упоряд. : С. В. Загороднюк, О. Л. Євмешкіна, В. В. Лещенко ; за заг. ред. К. О. Ващенко. - К. : НАДУ, 2014. - 180 с.
10. Пихтіна Н.П. Основи наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. П. Пихтіна. - Київ : [КНТ], 2019. - 200 с.
11. Сардак С. Е. Основи наукових досліджень : навч. посібник / С. Е. Сардак. – Д. : ДГУ, 2018. 103 с.
12. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / В. М. Дорошенко, О. С. Тітлов, Т. А. Сагала, 9. О. Біленко ; Одес. нац. акад. харч. технологій. - Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2019. - 156 с.

Додаткова література:

1. Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти / М. І. Бойченко. – К. : Видавництво «Промінь», 2011. – 320 с.
2. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.
3. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
4. Петровський П. М. Методологія наукового дослідження в галузі державного управління : навч. посіб. / П. М. Петровський. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2017. - 240 с.
5. Теоретико-методологічні засади наукових досліджень в галузі державного управління – Харків:ХарІДУ, 2010. 496с.
6. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / В.Є. Юринець: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

Практичне заняття 5 «Наукова інформація: пошук і обробка».

Мета: ознайомити здобувачів з поняттям «наукова інформація» та джерелами її отримання, а також з сформувані практичні навички щодо роботи із джерелами інформації та науковими текстами.

Максимальна кількість балів – 4 бали

За результати практичного у здобувачів формуються наступні практичні результати:

РН1. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у галузі публічного управління та адміністрування та оцінювати результати власних наукових досліджень з використанням сучасних методів науки, інформаційних та інноваційних технологій.

РН2. Здатність організовувати, провистити та представляти результати наукових досліджень на високому методологічному рівні.

Питання для обговорення:

1. Особливості пошуку наукової інформації у проведенні наукових досліджень.
2. Джерела наукової інформації для використання у науково-дослідній роботі.
3. Стадії обробки наукової інформації та визначення сутнісних характеристик.
4. Особливості користування бібліотечними фондами, каталогами та картотеками.
5. Особливості електронного пошуку наукової інформації.

Завдання 1.

Лексико-семантичний диктант (надайте визначення наступним поняттям)

1. Інформаційні ресурси – це ...
2. Структурною одиницею інформаційного ресурсу є ...
3. Система інформаційного забезпечення наукового дослідження у будь-якій галузі являє собою ...
4. Сукупність інформаційних ресурсів, пов'язаних між собою темою – це ...
5. До основних складових (компонентів) системи інформаційного забезпечення наукового дослідження у будь-якій галузі належать ...
6. Документи, що є джерелами інформації у науковому дослідженні, поділяються на ...
7. Вторинний документ – це....
8. Анотація – коротка характеристика ...
9. Найдосконалішим видом вторинних (інформаційних) документів, що повно і всебічно висвітлюють не окремі першоджерела, а конкретну тему у згорнутому й узагальненому вигляді, та являють собою інформаційну модель проблеми є ...
10. Система науково-технічної інформації (НТІ) являє собою ...

Завдання 2.

Провести бібліографічний пошук опублікованих за темою дослідження наукових праць. Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Вам необхідно самостійно обрати термін для аналізу (наприклад, «публічне управління», «громадський контроль», «громадянське суспільство», «антикорупційна діяльність публічному управлінні», «управління персоналом»

тощо) та визначити його тлумачення різними науковцями. Результати необхідно представити у таблиці.

Визначення, автор	Бібліографічний опис
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Примітка. Бібліографічний опис списку оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Завдання 3. Оформити запропонований список літератури відповідно до ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Характеристика джерела	Оформлення
Один автор (монографія)	
Чотири автора (монографія)	
Тези доповідей, матеріали конференцій	
Законодавчі документи	
Сторінки з веб-сайтів	
Дисертація	
Автореферат дисертації	
Статті з періодичних видань	

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література:

1. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. – Тернопіль : Осадца Ю.В., 2022. – 208 с.
2. Григорук П.М. Методологія і організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / П. М. Григорук, Н. А. Хрущ. - Київ : Кондор, 2017. - 206 с.
3. Євтушенко, М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / М. Ю. Євтушенко, М. І. Хижняк. - Київ : Центр учбової літератури, 2019. - 350 с.
4. Зацерковний В. І. та інші Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
5. Колесніков О.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Колесніков. - 2-е вид. випр. та доп. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 144 с.
6. Корягін М.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. - Київ : Алерта, 2019. - 622 с.

7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. - Київ : Кондор, 2019. - 206 с.
8. Ладанюк А.П. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / А. П. Ладанюк, Л. О. Власенко, В. Д. Кишенько. - Київ : Вид-во Ліра-К, 2018. - 352 с.
9. Методологія наукових досліджень з державного управління [Текст] : хрестоматія / упоряд. : С. В. Загороднюк, О. Л. Євмешкіна, В. В. Лещенко ; за заг. ред. К. О. Ващенко. - К. : НАДУ, 2014. - 180 с.
10. Наукова публікація: навчальний посібник / [М. М. Іжа, М. П. Попов, Л. Л. Приходченко, І.В. Матвеєнко та ін.]. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. – 190 с. – (Серія «Методологія дослідження: методи та техніка» : у 4 част. ; част. 1).
11. Пихтіна Н.П. Основи наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. П. Пихтіна. - Київ : [КНТ], 2019. - 200 с.

Інформаційні ресурси:

1. Приклади оформлення бібліографічних посилань у списку використаних джерел згідно з ДСТУ 8302:2015. URL: <https://www.grafiati.com/uk/info/dstu-8302-2015/examples/>
2. Google Scholar. URL: <https://scholar.google.com>

Практичне заняття 6 «Культура оформлення наукового тексту».

Мета: сформувати у здобувачів вміння щодо: визначення структури наукового тексту; формування навичок до написання академічних текстів (навчального та наукового характеру), вміння формулювати індивідуальну авторську думку та грамотно використовувати композиційні стандарти наукового тексту.

Максимальна кількість балів – 5 балів

За результати практичного у здобувачів формуються наступні практичні результати:

РН2.Здатність організовувати, провити та представляти результати наукових досліджень на високому методологічному рівні.

РН3. Здатність володіти стандартами дослідницької етики та дотримуватися етичної поведінки в академічному середовищі.

Питання для обговорення:

- 6.1. Науковий стиль: загальні характеристики і специфічні риси.
- 6.2. Культура писемного наукового мовлення
- 6.3. Мовний етикет у науковому спілкуванні.
- 6.4. Наукові заходи як вияв мовної культури дослідника.

Завдання:

1. Підготувати академічне есе (тему есе здобувач визначає самостійно) та представити його у форматі презентації. Есе повинно містити власні думки, містити проблему, передбачати можливі шляхи вирішення цієї проблеми (обсяг 2 сторінки; дотримання вимог академічної доброчесності є обов'язковою вимогою).

Основні вимоги до есе:

- 1-2 сторінки власного тексту;
- Дотримання наукового стилю;
- Дотримання культури писемного мовлення;
- Дотримання мовного етикету.

2. Створити порівняльну таблицю: «Спільні й відмінні риси наукової статті та наукового виступу».

3. Надайте визначення понять: науковий стиль, академічне письмо, інформація академічна, інформація наукова, комунікація академічна, комунікація наукова, стиль науковий, стиль академічний, стиль функціональний, текст науковий, текст академічний, жанр.

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

Основна література

1. Бруханський Р. Ф. Методологія наукових досліджень : навч. посіб.— Тернопіль : Осадца Ю.В., 2022. – 208 с.
2. Григорук П.М. Методологія і організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / П. М. Григорук, Н. А. Хрущ. - Київ : Кондор, 2017. - 206 с.
3. Євтушенко, М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / М. Ю. Євтушенко, М. І. Хижняк. - Київ : Центр учбової літератури, 2019. - 350 с.
4. Зацерковний В. І. та інші Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
5. Колесніков О.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Колесніков. - 2-е вид. випр. та доп. - К. : Центр учбової літератури, 2011. - 144 с.
6. Корягін М.В. Основи наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. - Київ : Алерта, 2019. - 622 с.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. - Київ : Кондор, 2019. - 206 с.
8. Ладанюк А.П. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / А. П. Ладанюк, Л. О. Власенко, В. Д. Кишенько. - Київ : Вид-во Ліра-К, 2018. - 352 с.
9. Методологія наукових досліджень з державного управління [Текст] : хрестоматія / упоряд. : С. В. Загороднюк, О. Л. Євмешкіна, В. В. Лещенко ; за заг. ред. К. О. Ващенко. - К. : НАДУ, 2014. - 180 с.
10. Наукова публікація: навчальний посібник / [М. М. Іжа, М. П. Попов, Л. Л. Приходченко, І.В. Матвеєнко та ін.]. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2020. – 190 с. – (Серія «Методологія дослідження: методи та техніка» : у 4 част. ; част. 1).
11. Пихтіна Н.П. Основи наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посіб. / Н. П. Пихтіна. - Київ : [КНТ], 2019. - 200 с.

Додаткова література:

1. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. – 524 с.
2. Академічна доброчесність та академічне письмо / Укл. Т.М. Шарова, С.В. Шаров, А.В. Землянська, А.М. Землянський. Запоріжжя, 2023. 209 с.
3. Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти / М. І. Бойченко. – К. : Видавництво «Промінь», 2011. – 320 с.
4. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.
5. Іжа М.М., Матвеєнко І.В. Деякі практичні аспекти підготовки докторів філософії в сучасних умовах. Матеріали науково-практичної конференції за міжнар. участю «Навчання публічних службовців: новітні тенденції та технології», НАДУ при Президентові України, 31 жовтня – 1 листопада 2019. К., 2019. – С. 114-116.
6. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
7. Методика організації науково-педагогічних досліджень: метод. посібник / укл. : О. Є. Антонова, В. М. Єремєєва, Н. М. Мирончук. – Житомир, 2018. – 76 с.
8. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови [Текст] : навч. посіб. з алгоритмічними приписами / Г. С. Онуфрієнко. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2009. – 392 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Електронна бібліотека Національного університету «Одеська політехніка» [Електронний ресурс]. URL: <http://opu.ua/education/e-library>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого [Електронний ресурс]. URL: <http://nplu.org>
4. Одеська національна наукова бібліотека [Електронний ресурс]. URL: <http://www.odnb.odessa.ua>

Практичне заняття 7 «Плагіат: виявлення та запобігання. Авторське право».

Мета: ознайомити здобувачів із сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових (творчих) досягнень. Сформуванню ефективну мотивацію до самоосвіти, саморозвитку, критичного мислення та ретельної перевірки фактів.

Максимальна кількість балів – 5 балів

Результати навчання:

РН2.Здатність організовувати, провчити та представляти результати наукових досліджень на високому методологічному рівні.

РН3. Здатність володіти стандартами дослідницької етики та дотримуватися етичної поведінки в академічному середовищі.

Питання для обговорення:

1. Основні правила використання оригінальних текстів, цитування і оформлення покликань.
2. Види та способи плагіату.
3. Нормативно-правові засади попередження плагіату в науковому середовищі.
4. Виявлення плагіату. Антиплагіатні програми.

Запропоновані кейси містяться в курсі «Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів», який розміщено на платформі Prometheus [Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів. Prometheus. URL: [tps://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2/progress](https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2/progress)].

Завдання:

Кейс 1.

1. Семен, Петро, Оксана та Катерина об'єдналися для групового проекту в межах курсу з міжнародних досліджень. Їм потрібно написати роботу обсягом 10 сторінок.

Через певні причини студенти відклали написання роботи наостанок. Здати роботу потрібно через 2 дні, а майже нічого не зроблено.

Ознайомтеся із наведеними нижче варіантами розв'язання проблеми і визначте, чи має місце порушення академічної доброчесності в кожному з них.

Варіант 1

Семен писав роботу на схожу тему минулого семестру. Він пропонує надіслати всім свою роботу в електронному вигляді, дещо додати, дещо змінити так, щоб вона відображала спільну думку в межах їхнього проекту. Таким чином, у кожного буде можливість стисло проглянути відредаговану роботу, перш ніж здати її.

Чи є цей варіант порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Варіант 2.

Петро пропонує кожному взяти різні частини роботи і попрацювати над ними самостійно. Зі свого боку, він готовий потім зібрати всі частини разом, узагальнити результати і написати заключні висновки.

Часу дійсно обмаль, тому він сам надішле роботу професору. Решта групи не матиме можливості переглянути готову роботу.

Чи є цей варіант порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Варіант 3

У Катерини виникла непередбачувана сімейна ситуація, якою вона поділилась із групою. Раніше Катерина була активною учасницею групи, проте цього разу вона не може витратити на письмову роботу достатньо часу.

Учасники групи пропонують поставити ім'я Катерини на готовій письмовій роботі. Катерина, натомість, пообіцяла, що наступного разу буде активнішою.

Чи є цей варіант порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Варіант 4

Оксана розчарована групою. Вона працювала в ній раніше і відчуває, що їхня спільна робота на рівні нижче середнього. Дівчина переймається тим, аби продовжити навчання на PhD програмі, і хотіла б писати роботу самостійно, оскільки переконана, що так отримає вищий бал.

Оксана пропонує групі написати роботу самостійно і поставити на ній імена інших.

Чи є цей варіант порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Кейс 2.

Євгенія досліджує вплив медіа на поведінку споживачів. Вона знайшла готову анкету для дослідження. Дівчина використовує цю анкету від свого імені без жодного покликання на автора. Професор вражений дослідженням і ставить їй високу оцінку за виконану роботу.

Чи порушила Євгенія принципи академічної доброчесності, використавши анкету?

Так

Ні

Кейс 3. Письмова робота

Іван має труднощі з письмовою роботою. Він повинен підготувати маркетингове дослідження про виробництво безалкогольних напоїв для курсу «Вступ до бізнес-маркетингу», а також презентувати свою тему групі.

Ознайомтеся із наведеними нижче варіантами розв'язання проблеми і визначте, чи має місце порушення академічної доброчесності в кожному з них.

Варіант 1

Іван звертається до тітки, яка викладає курси маркетингу в іншому ЗВО, і вона йому пропонує деякі роботи своїх студентів, аби він їх скопіював і презентував на курсі.

Чи порушує тітка принципи академічної доброчесності, ділячись матеріалами з Іваном?

Так

Ні

Відповідь

Правильно:

Тітка ділиться письмовими роботами студентів без їхньої згоди. Іван, використавши ці роботи, вдається до грубого порушення академічної

доброчесності — академічного плагіату. Тітка також вчиняє ще одне порушення — допомога та сприяння академічній недоброчесності. Окрім того, вочевидь, тітка порушує корпоративну етику закладу, в якому працює.

Варіант 2

Іван зайшов у глухий кут. Він знає, що його сусід по кімнаті навчався на цьому ж курсі з менеджменту минулого року і добре впорався зі своєю письмовою роботою. Сусід дозволяє Івану прочитати його письмову роботу. Хлопець вирішує запозичити загальну структуру цієї роботи та план дослідження.

Чи є це порушення академічної доброчесності?

Так

Ні

Кейс 4. Спільне дослідження

Професор Сергієнко спільно із двома студентками 3 року навчання працювали над соціологічним дослідженням. Студентки проводили польове дослідження, використовуючи спільно розроблену анкету. Після завершення збору та аналізу даних викладач опублікував статтю без згадки про студенток, які спільно з ним працювали над дослідженням.

Чи порушив викладач правила академічної доброчесності?

Так

Ні

Кейс 5. Захист робіт

На захисті магістерських робіт науковий керівник, який також очолює кафедру, наполягає на вищій оцінці студентці, чиєю науковою роботою керував. Він апелює до того, що дівчина планує продовжувати навчання в аспірантурі. Натомість інший студент, чия робота краща, не планує продовжувати навчання, тож це не вигідно кафедрі.

Чи є це порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Кейс 6. Перевірка робіт на плагіат

При перевірці бакалаврських робіт у двох студентів виявляють плагіат. Одному зі студентів, чий науковий керівник — поважний професор університету, комісія пропонує терміново внести зміни в роботу і подати її до захисту. Натомість іншого студента, у чийй роботі виявлений плагіат, не допускають до захисту.

Чи порушує комісія правила академічної доброчесності?

Так

Ні

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

Література:

1. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. – 524 с.
2. Академічна доброчесність та академічне письмо / Укл. Т.М. Шарова, С.В. Шаров, А.В. Землянська, А.М. Землянський. Запоріжжя, 2023. 209 с.
3. Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти / М. І. Бойченко. – К. : Видавництво «Промінь», 2011. – 320 с.
4. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.
5. Іжа М.М., Матвєєнко І.В. Деякі практичні аспекти підготовки докторів філософії в сучасних умовах. Матеріали науково-практичної конференції за міжнар. участю «Навчання публічних службовців: новітні тенденції та технології», НАДУ при Президентіві України, 31 жовтня – 1 листопада 2019. К., 2019. – С. 114-116.
6. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
7. Методика організації науково-педагогічних досліджень: метод. посібник / укл. : О. Є. Антонова, В. М. Єремєєва, Н. М. Мирончук. – Житомир, 2018. – 76 с.
8. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови [Текст] : навч. посіб. з алгоритмічними приписами / Г. С. Онуфрієнко. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2009. – 392 с.
9. Основи філософії : навч. посіб. / за ред. М. Ф. Шмиголя. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 412 с.
10. Положення про академічну доброчесність та етику академічних відносин у Національному університеті «Одеська політехніка». Затверджено рішенням вченої ради НУ «Одеська політехніка» від 29.05.2024 Протокол № 13. Введено в дію наказом Ректора від 31.05.2024 № 39. URL: <https://op.edu.ua/document/17160>
11. Петровський П. М. Методологія наукового дослідження в галузі державного управління : навч. посіб. / П. М. Петровський. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2017. - 240 с.
12. Теоретико-методологічні засади наукових досліджень в галузі державного управління – Харків:ХарІДУ, 2010. 496с.
13. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. – К., 2016. – 61 с.
14. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / В.Є. Юринець: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Практичне заняття 1 «Плагіат: виявлення та запобігання. Авторське право».

Мета: ознайомити здобувачів із сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових (творчих) досягнень. Сформувати ефективну мотивацію до самоосвіти, саморозвитку, критичного мислення та ретельної перевірки фактів.

Максимальна кількість балів – 10 балів.

Результати навчання:

РН2.Здатність організовувати, провиги та представляти результати наукових досліджень на високому методологічному рівні.

РН3. Здатність володіти стандартами дослідницької етики та дотримуватися етичної поведінки в академічному середовищі.

Питання для обговорення:

1. Основні правила використання оригінальних текстів, цитування і оформлення покликань.
2. Види та способи плагіату.
3. Нормативно-правові засади попередження плагіату в науковому середовищі.
4. Виявлення плагіату. Антиплагіатні програми.

Запропоновані кейси містяться в курсі «Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів», який розміщено на платформі Prometheus [Академічна доброчесність: онлайн-курс для викладачів. Prometheus. URL: [tps://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2/progress](https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Prometheus+AI101+2021_T2/progress)].

Завдання:

Кейс 1.

1. Семен, Петро, Оксана та Катерина об'єдналися для групового проекту в межах курсу з міжнародних досліджень. Їм потрібно написати роботу обсягом 10 сторінок.

Через певні причини студенти відклали написання роботи наостанок. Здати роботу потрібно через 2 дні, а майже нічого не зроблено.

Ознайомтеся із наведеними нижче варіантами розв'язання проблеми і визначте, чи має місце порушення академічної доброчесності в кожному з них.

Варіант 1

Семен писав роботу на схожу тему минулого семестру. Він пропонує надіслати всім свою роботу в електронному вигляді, дещо додати, дещо змінити так, щоб вона відображала спільну думку в межах їхнього проекту. Таким чином, у кожного буде можливість стисло проглянути відредаговану роботу, перш ніж здати її.

Чи є цей варіант порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Варіант 2.

Петро пропонує кожному взяти різні частини роботи і попрацювати над ними самостійно. Зі свого боку, він готовий потім зібрати всі частини разом, узагальнити результати і написати заключні висновки.

Часу дійсно обмаль, тому він сам надішле роботу професору. Решта групи не матиме можливості переглянути готову роботу.

Чи є цей варіант порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Варіант 3

У Катерини виникла непередбачувана сімейна ситуація, якою вона поділилась із групою. Раніше Катерина була активною учасницею групи, проте цього разу вона не може витратити на письмову роботу достатньо часу.

Учасники групи пропонують поставити ім'я Катерини на готовій письмовій роботі. Катерина, натомість, пообіцяла, що наступного разу буде активнішою.

Чи є цей варіант порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Варіант 4

Оксана розчарована групою. Вона працювала в ній раніше і відчуває, що їхня спільна робота на рівні нижче середнього. Дівчина переймається тим, аби продовжити навчання на PhD програмі, і хотіла б писати роботу самостійно, оскільки переконана, що так отримає вищий бал.

Оксана пропонує групі написати роботу самостійно і поставити на ній імена інших.

Чи є цей варіант порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Кейс 2.

Євгенія досліджує вплив медіа на поведінку споживачів. Вона знайшла готову анкету для дослідження. Дівчина використовує цю анкету від свого імені без жодного покликання на автора. Професор вражений дослідженням і ставить їй високу оцінку за виконану роботу.

Чи порушила Євгенія принципи академічної доброчесності, використавши анкету?

Так

Ні

Кейс 3. Письмова робота

Іван має труднощі з письмовою роботою. Він повинен підготувати маркетингове дослідження про виробництво безалкогольних напоїв для курсу «Вступ до бізнес-маркетингу», а також презентувати свою тему групі.

Ознайомтеся із наведеними нижче варіантами розв'язання проблеми і визначте, чи має місце порушення академічної доброчесності в кожному з них.

Варіант 1

Іван звертається до тітки, яка викладає курси маркетингу в іншому ЗВО, і вона йому пропонує деякі роботи своїх студентів, аби він їх скопіював і презентував на курсі.

Чи порушує тітка принципи академічної доброчесності, ділячись матеріалами з Іваном?

Так

Ні

правильно

Відповідь

Правильно:

Тітка ділиться письмовими роботами студентів без їхньої згоди. Іван, використавши ці роботи, вдається до грубого порушення академічної доброчесності — академічного плагіату. Тітка також вчиняє ще одне порушення — допомога та сприяння академічній недоброчесності. Окрім того, вочевидь, тітка порушує корпоративну етику закладу, в якому працює.

Варіант 2

Іван зайшов у глухий кут. Він знає, що його сусід по кімнаті навчався на цьому ж курсі з менеджменту минулого року і добре впорався зі своєю письмовою роботою. Сусід дозволяє Івану прочитати його письмову роботу. Хлопець вирішує запозичити загальну структуру цієї роботи та план дослідження.

Чи є це порушення академічної доброчесності?

Так

Ні

Кейс 4. Спільне дослідження

Професор Сергієнко спільно із двома студентками 3 року навчання працювали над соціологічним дослідженням. Студентки проводили польове дослідження, використовуючи спільно розроблену анкету. Після завершення збору та аналізу даних викладач опублікував статтю без згадки про студенток, які спільно з ним працювали над дослідженням.

Чи порушив викладач правила академічної доброчесності?

Так

Ні

Кейс 5. Захист робіт

На захисті магістерських робіт науковий керівник, який також очолює кафедру, наполягає на вищій оцінці студентці, чиєю науковою роботою керував. Він апелює до того, що дівчина планує продовжувати навчання в аспірантурі. Натомість інший студент, чия робота краща, не планує продовжувати навчання, тож це не вигідно кафедрі.

Чи є це порушенням академічної доброчесності?

Так

Ні

Кейс 6. Перевірка робіт на плагіат

При перевірці бакалаврських робіт у двох студентів виявляють плагіат. Одному зі студентів, чий науковий керівник — поважний професор університету, комісія пропонує терміново внести зміни в роботу і подати її до захисту. Натомість іншого студента, у чий роботі виявлений плагіат, не допускають до захисту.

Чи порушує комісія правила академічної доброчесності?

Так

Ні

Ілюстративний матеріал: лекційний матеріал

Методичні рекомендації щодо проведення практичного заняття:

- уважно ознайомитись з питаннями, що винесені на практичне заняття;
- детально знати теоретичний матеріал із зазначеної теми;
- вміти застосовувати вивчений матеріал під час обговорення дискусійних питань з даної теми та вирішення практичних завдань.

Забезпечення роботи здобувачів:

Література:

1. Академічна доброчесність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити доброчесне освітнє середовище : збірник есе програми підвищення кваліфікації / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. 18 вересня – 18 жовтня 2023 року. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. – 524 с.
2. Академічна доброчесність та академічне письмо / Укл. Т.М. Шарова, С.В. Шаров, А.В. Землянська, А.М. Землянський. Запоріжжя, 2023. 209 с.
3. Бойченко М. І. Системний підхід у соціальному пізнанні: ціннісні та функціональні аспекти / М. І. Бойченко. – К. : Видавництво «Промінь», 2011. – 320 с.
4. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.
5. Іжа М.М., Матвеєнко І.В. Деякі практичні аспекти підготовки докторів філософії в сучасних умовах. Матеріали науково-практичної конференції за міжнар. участю «Навчання публічних службовців: новітні тенденції та технології», НАДУ при Президентіві України, 31 жовтня – 1 листопада 2019. К., 2019. – С. 114-116.
6. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
7. Методика організації науково-педагогічних досліджень: метод. посібник / укл. : О. Є. Антонова, В. М. Єремєєва, Н. М. Мирончук. – Житомир, 2018. – 76 с.
8. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови [Текст] : навч. посіб. з алгоритмічними приписами / Г. С. Онуфрієнко. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2009. – 392 с.
9. Основи філософії : навч. посіб. / за ред. М. Ф. Шмиголя. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 412 с.
10. Положення про академічну доброчесність та етику академічних відносин у Національному університеті «Одеська політехніка». Затверджено рішенням вченої ради НУ «Одеська політехніка» від 29.05.2024 Протокол № 13. Введено в дію наказом Ректора від 31.05.2024 № 39. URL: <https://op.edu.ua/document/17160>
11. Петровський П. М. Методологія наукового дослідження в галузі державного управління : навч. посіб. / П. М. Петровський. - Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2017. - 240 с.
12. Теоретико-методологічні засади наукових досліджень в галузі державного управління – Харків:ХарІДУ, 2010. 496с.
13. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. – К., 2016. – 61 с.
14. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / В.Є. Юринець: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.